

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. ректора

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

11.06. 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 30 листопада 2022 року (протокол № 3)

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти від 11 червня 2026 року

Головуючий – доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН

Секретар – доктор філософії в галузі права Сергій ІСЛАНКІН

Присутні: доктор юридичних наук, професор Олександр ЮНІН, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Василь БЕРЕЗНЯК, доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН, доктор юридичних наук, старший дослідник Максим ПОЧТОВИЙ, доктор юридичних наук, професор Віктор ПЛЕТЕНЕЦЬ, кандидат юридичних наук, доцент Вікторія СИЧОВА, кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАЛАБАН, кандидат юридичних наук, доцент Володимир ЄФІМОВ, кандидат юридичних наук, доцент Олексій БОЙКО, кандидат юридичних наук, доцент Дмитро САНАКОЄВ, кандидат юридичних наук, доцент Володимир ФЕДЧЕНКО, кандидат юридичних наук Максим БОГУСЛАВСЬКИЙ, доктор філософії в галузі права Сергій ІСЛАНКІН.

З присутніх – 5 докторів юридичних наук та 8 кандидатів юридичних наук (докторів філософії) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Артема ОБШАЛОВА на тему

«Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Артема ОБШАЛОВА щодо дисертаційного дослідження на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У своїй доповіді він визначив мету, задачі, предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їхню новизну, теоретичне та практичне значення, а також обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, яка зумовлена необхідністю розв'язання наукового завдання щодо розробки науково обґрунтованих пропозицій і рекомендації з удосконалення правових, організаційних і методичних основ організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

На сьогодні технологія злочинної діяльності значно ускладнилася, що зумовлено використанням новітніх технічних засобів, складними й витонченими способами підготовки й приховування кримінальних правопорушень, які традиційними методами виявляти досить складно. Дії злочинців набувають усе більш зухвалого й жорстокого характеру, особливо це проявляється в умовах воєнного стану.

Низька якість розкриття й розслідування, недостатність кваліфікованих кадрів у правоохоронних органах, відсутність системи попередження і профілактики кримінальних правопорушень, створили підґрунтя до збільшення їх кількості, які дедалі набувають усе більш загрозливих форм. Спостерігаються негативні тенденції криміналізації суспільства й зростання організованої злочинності.

Про це свідчать статистичні дані Офісу Генерального прокурора України, згідно яких у 2021 р. було зареєстровано 321 тис. кримінальних правопорушень, 2022 р. – близько 363 тис., 2023 р. – 476 тис., 2024 р. – 492 тис., 2025 р. – 608 тис. У той же час повідомлення про підозру у 2022 р. було вручено лише у 129678 кримінальних провадженнях, 2023 р. – 147160, 2024 р. – 1155823, 2025 р. – 181220. При цьому, підозра оголошується лише у 35 % від загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень. Як наслідок, більшість злочинців уникають відповідальності, продовжуючи злочинну діяльність. Слід наголосити, що кількість викритих організованих злочинних груп та злочинних організацій щороку зростає.

Спостерігається збільшення кількості як зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення (з 1,2 млн. у 2022 р. до 1,25 млн. у 2024 р.).

Зростання злочинності, насамперед збільшення тяжких й особливо тяжких злочинів, демонструє нездатність оперативних підрозділів НП протистояти цим

негативним явищам. Результати опитування оперативних працівників НП свідчать, що така ситуація зумовлена передусім; міграцією кримінального контингенту з тимчасово окупованих територій АРК, окремих районів Донецької та Луганської областей у центральні й західні регіони країни (87 %), поширенням незаконного обігу зброї та боєприпасів (76 %), ліквідацією підрозділів УБОЗ (65 %).

Зважаючи на це суспільство вимагає невідкладного вжиття невідкладних законодавчих, управлінських та організаційних заходів щодо створення сучасної ефективно діючої системи з протидії злочинним проявам. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність реформування правоохоронної системи з огляду на рівень й тенденції розвитку цих органів у європейських державах.

Враховуючи суттєве збільшення кількості як зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, так і справ (проваджень), підслідних Національній поліції України (далі – НП), неналежне законодавче й організаційно-тактичне забезпечення діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) визначається одним з ключових пріоритетів. Необхідна переоцінка й удосконалення традиційної системи оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства, використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності, яке повинне бути заснованим на розробці нових та дотриманні існуючих законодавчих норм, що регулюють зазначену діяльність.

Пошук напрямів удосконалення оперативно-розшукового супроводження кримінального судочинства, інститутів ОРД набув доктринального осмислення у наукових розробках як вітчизняних, так і зарубіжних учених: С. В. Албула, Ю. П. Аленіна, К. В. Антонова, Л. І. Аркуші, С. М. Балабана, О. М. Бандурки, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, В. І. Василичука, В. В. Дарагана, В. О. Глушкова, М. Л. Грібова, О. М. Джужі, Е. О. Дідоренка, О. Ф. Долженкова, В. Г. Дрозд, О. О. Дульського, Г. О. Душейка, В. В. Єфімова, В. П. Захарова, А. В. Іщенко, Н. С. Карпова, І. П. Козаченка, О. І. Козаченка, В. О. Коновалової, О. Є. Користіна, Я. Ю. Кондратьєва, В. П. Корж, М. В. Корнієнка, О. В. Кириченка, В. С. Кузьмічова, Л. М. Лобойка, В. Г. Лукашевича, Є. Д. Лук'янчикова, В. В. Матвійчука, В. А. Некрасова, Д. Й. Никифорчука, В. Т. Нора, Ю. Ю. Орлова, В. Л. Ортинського, М. А. Погорецького, О. О. Подобного, В. Д. Пчолкіна, М. Б. Саакяна, Є. Д. Скулиша, С. М. Стахівського, І. В. Сервецького, Р. Л. Степанюка, М. П. Стрельбицького, В. Є. Тарасенка, О. С. Тарасенка, О. Ю. Татарова, Л. Д. Удалової, В. Г. Уварова, І. Ф. Хараберюша, М. С. Цуцкірідзе, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, В. В. Шендрика, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила, П. В. Цимбала, О. О. Юхна та ін.

Наукові праці згаданих учених мають фундаментальний характер і становлять теоретичне підґрунтя для вдосконалення різних аспектів оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства в Україні.

Слід акцентувати, що наукові розробки зазначених науковців, незважаючи на їх важливість, торкалися окремих елементів (стадій) оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Крім того, через постійні зміни у законодавстві, низка положень деякою мірою втратила свою актуальність, а

окремі аспекти цієї проблематики потребують удосконалення й подальшого розвитку. Враховуючи латентний характер більшості кримінальних правопорушень потребують удосконалення оперативно-розшукові засоби й методи подолання протидії розслідуванню, а також профілактична діяльність щодо виявлення причин й умов, що сприяють їх учиненню. Також недостатньо дослідженими залишаються питання неузгодженості окремих норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінального процесуального кодексу України, проблеми реалізації отриманої оперативної інформації у кримінальному провадженні, профілактики злочинів та використання усіх оперативно-розшукових можливостей у досудовому розслідуванні. Недоліки оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження певним чином зумовлені недостатньою регламентацією цієї діяльності як на законодавчому, так і підзаконному рівнях, що потребує комплексного дослідження.

Наведені обставини у своїй сукупності визначили актуальність окресленої проблематики, її наукову, теоретичну та практичну значущість й зумовили вибір теми наукового дослідження.

Зазначене обумовило мету дисертаційного дослідження, яка полягає у розробці науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій з удосконалення правових, організаційних і методичних засад оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Для досягнення цієї мети нами було використано комплекс загальнофілософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, а саме: використання *порівняльно-правового методу* відбувалося при дослідженні законодавства, що регулює правову регламентацію оперативного супроводження кримінального провадження (підрозділи 1.2). *Історико-правовий метод* використано при дослідженні поняття оперативно-розшукового супроводження (підрозділ 1.1). *Формально-логічні методи* застосовувалися при розгляді наукових поглядів учених з окремих питань, що входять до предмета дослідження (розділи 1–4). *Системно-структурний метод* використовувався при визначенні сукупності структурних елементів, з яких складається комплексне поняття оперативно-розшукового супроводження (підрозділ 1.2). *Порівняльно-правовий метод* застосовувався при дослідженні й аналізі норм оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства (підрозділ 1.3). *Функціональний метод* використано при формуванні особливостей легалізації та використання оперативно-розшукових матеріалів у досудовому провадженні (підрозділи 3.2). *Соціологічні та статистичні методи* використано при узагальненні результатів анкетування, аналізі оперативної й слідчої практики, аналізі статистичної інформації Генеральної прокуратури та МВС України (розділи 1–3). Завдяки *методу синтезу* було сформульовано висновки й пропозиції за темою дослідження.

До основних положень, що характеризують вирішення поставленої мети слід віднести:

- розкрито структурні елементи оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження та надано його авторське визначення, як комплексу

найбільш доцільних гласних і негласних оперативно-розшукових заходів, які здійснюються суб'єктами ОРД та особами, що залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, спрямованого на попередження, виявлення, розкриття злочинів й встановлення об'єктивної істини при їх розслідуванні та судовому розгляді;

- систематизовано положення щодо сутності, форм та змісту оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Ґрунтовно розкрито проблемні питання проведення оперативно-розшукових заходів у попередженні, виявленні та розслідуванні злочинів, напрямів роботи оперативних підрозділів, супроводження справ кримінального провадження;

- на основі сучасних досягнень у сфері управління теоретично обґрунтовано та надано узагальнену модель оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, яка уміщує в собі правові, організаційні й тактичні положення діяльності працівників оперативних підрозділів на наступних етапах протидії злочинності: підготовка особи до вчинення злочину; затримання особи, що намагалася вчинити злочин, або його вчинила, на гарячому; початок кримінального провадження; проведення досудових слідчих дій; здійснення всіх стадій судового розгляду справи кримінального провадження;

- запропоновано алгоритми дій працівників оперативних підрозділів з виявлення, збору та забезпеченню оперативно-розшуковою інформацією досудового провадження. Враховано проблемні питання здійснення оперативно-розшукових заходів (далі ОРЗ) при попередній перевірці оперативної інформації, у рамках оперативно-розшукових справ. Визначено найбільш ефективний порядок здійснення та поєднання гласних і негласних ОРЗ, що передують проведенню слідчих дій та супроводжують їх в подальшому;

- розроблено механізм використання взаємозалежності норм моралі та законодавчих, нормативно-правових актів у попередженні, виявленні, розкритті та розслідуванні злочинів, у тому числі за допомогою правоохоронних органів, державних установ, ЗМІ; доведено його соціальна необхідність;

- удосконалено організаційні й тактичні форми взаємодії оперативно-розшукових підрозділів та слідчих в оперативно-розшуковому супроводженні кримінального провадження;

- методики проведення гласних оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій під час проведення кримінального провадження;

- напрями взаємодії працівників оперативних підрозділів та інших суб'єктів кримінального провадження.

Основні результати дисертації можуть використовуватися у правотворчості, правозастосовній діяльності, науково-дослідній діяльності та освітньому процесі. Вони доповідалися на науково-практичних конференціях.

Основні положення, сформульовані в дисертації, відображено у 7 публікаціях, зокрема в 3 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Після доповіді Артема ОБШАЛОВА відбулася дискусія, під час якої він відповів на запитання присутніх щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, які отримано за підсумками виконаної наукової роботи, а саме:

Запитання Василя БЕРЕЗНЯКА: Чи розглядали Ви у дисертації питання оперативно-розшукового обслуговування або забезпечення кримінального провадження і у чому, на Вашу думку, полягає різниця між ними та оперативно-розшуковим супроводженням?

Відповідь: Дякую за запитання. Ми вважаємо, що оперативно-розшукове забезпечення охоплює оперативне обслуговування та оперативно-розшукове супроводження. Тобто це більш широке поняття. Крім того, на відміну від оперативного обслуговування, оперативно-розшукове супроводження має більш гласний аспект його здійснення (на це вказують 73% з опитаних респондентів – працівників оперативних підрозділів). В дисертації нами розглянуті питання саме оперативно-розшукового супроводження, яке згідно результатів дослідження, на сьогодні має більший обсяг в діяльності працівників оперативних підрозділів по роботі у кримінальних провадженнях.

Запитання Олексія БОЙКА: Які основні форми взаємодії слідчого та працівника оперативного підрозділу найчастіше відбуваються при оперативно-розшуковому супроводженні кримінального провадження?

Відповідь: Дякую за запитання. Правильна організація взаємодії сприяє ефективнішому використанню наявних ресурсів та підвищує результативність кримінального провадження.

Важливим елементом взаємодії виступає її структура, яка включає:

1. Суб'єкти взаємодії; 2. Об'єкти взаємодії; 3. Інформаційні зв'язки; 4. Форми взаємодії; 5. Механізми координації діяльності.

Форми взаємодії, які нами розглянуто, це процесуальні, та організаційні.

До процесуальних форм належать: виконання письмових доручень слідчого; участь оперативних працівників у слідчих (розшукових) діях; проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

До організаційних форм взаємодії належать: спільне планування розслідування; обмін інформацією; проведення нарад і координаційних заходів; створення слідчо-оперативних груп.

Запитання Максима ПОЧТОВОГО: На Вашу думку, у чому на сьогодні полягає основна функція оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження?

Відповідь: Дякую за запитання. Оперативно-розшукова діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності кримінального провадження, оскільки саме вона створює інформаційну основу для виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Використання сил і засобів оперативно-розшукової діяльності дозволяє своєчасно отримувати дані про злочинну діяльність, встановлювати осіб, причетних до її вчинення, а також забезпечувати доказову базу для подальшого кримінального провадження та судового розгляду. Однією з основних функцій оперативно-розшукової діяльності, на нашу думку, є виявлення латентної злочинності, яка не відображається у офіційній статистиці. Саме завдяки

оперативним заходам правоохоронні органи мають можливість виявляти злочини на ранніх стадіях, що сприяє їх своєчасному припиненню.

Запитання Віктора ПЛЕТЕНЦЯ: Які основні напрямки діяльності слідчих має забезпечувати оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження?

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами дослідження оперативно-розшукове супроводження здійснюється фактично по всі слідчим (розшуковим) діям та негласним слідчим (розшуковим) діям. Це може відбуватись навіть при плануванні зазначених дій, тобто участь працівника оперативного підрозділу у подальшій дії не є обов'язковою. Але для успішного проведення вкрай необхідна ретельна підготовка, яка включає в себе і обмін інформацією, її аналіз, виконання письмових доручень результат яких дозволить правильно оцінити певну слідчу чи оперативно-розшукову ситуацію, що склалася на момент проведення тієї чи іншої дії.

Запитання Ігоря ПИРОГА: Згідно висновків, які висвітлено у роботі, Ви ведете мову про оперативно-розшукові правовідносини та стверджуєте про їх більш широке існування ніж кримінальні чи кримінальні процесуальні. Поясніть, будь ласка, чому саме Ви так вважаєте?

Відповідь: Дякую за запитання. Виконання завдань, що законодавство ставить перед працівниками оперативних підрозділів робить межі існування оперативно-розшукових відносин більш ширшими ніж кримінальних, кримінально-процесуальних та кримінально-виконавчих, оскільки перші можуть існувати як самостійно, так і супроводжувати чи забезпечувати й три останніх. Для кращого розуміння існування в такій ситуації правовідносин, що нами розглядаються, пропонуємо її розділити на етапи, а саме:

1. Підготовка особи до вчинення злочину (висловлення наміру вчинити злочин, підшукування співучасників, знаряддя злочину, складення планів, схем тощо);
2. Затримання особи, що намагалася вчинити злочин, або його вчинила, на гарячому. Початок кримінального провадження;
3. Проведення досудових слідчих дій;
4. Здійснення всіх стадій судового розгляду кримінальної справи.

На першому етапі відсутні кримінальні (наміри у кримінальному кодексі не караються), кримінально-процесуальні, кримінально-виконавчі відносини. В той же час, згідно з Законом «Про ОРД», відомчими нормативними актами, погодженими в Міністерстві Юстиції України, оперативними підрозділами правоохоронних органів починається робота з перевірки отриманої інформації. Проводяться оперативно-розшукові заходи, а відповідно їй виникають оперативно-розшукові правовідносини.

На другому етапі в повній мірі розкриваються кримінальні та кримінальні процесуальні правовідносини. Здійснюється оперативно-розшукове забезпечення порушення кримінального провадження та проведення невідкладних слідчих дій.

Третій та четвертий етап передбачає оперативно-розшукове супроводження проведення слідчих дій при досудовому провадженні, де присутні всі правовідносини, що нами розглядаються, крім кримінально-виконавчих (мається

на увазі відбування покарання особою та інші відносини, що виникають після вироку суду).

Окремим питанням є визначення меж здійснення оперативно-розшукової діяльності у судовій стадії. Слід зазначити, що оперативні підрозділи не можуть підміняти собою функції суду або сторін процесу, а їх діяльність повинна мати виключно допоміжний характер, спрямований на забезпечення ефективного та безперешкодного судового розгляду.

Після відповідей на запитання було надано слово для оприлюднення висновку по дисертації науковому керівнику Костянтину ЧАПЛИНСЬКОМУ - доктору юридичних наук, професору, старшому науковому співробітнику Науково-дослідної лабораторії превентивної діяльності та соціологічних досліджень, який підкреслив, що здобувач обрав досить складну, дискусійну і, водночас, актуальну і важливу тему для свого наукового дослідження.

Зазначив, що дисертаційна робота Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» є результатом кропіткої науково-дослідної теоретичної діяльності.

Дослідження характеризується єдністю змісту, логічною послідовністю викладення матеріалу та одержаних результатів. Останні є науково обґрунтованими. Значна частина з яких одержана уперше.

Зростання злочинності, насамперед збільшення тяжких й особливо тяжких злочинів, демонструє нездатність оперативних підрозділів НП протистояти цим негативним явищам. Результати опитування оперативних працівників НП свідчать, що така ситуація зумовлена передусім неефективністю супроводження кримінальних проваджень оперативними підрозділами (78 %), міграцією кримінального контингенту з тимчасово окупованих територій АРК, окремих районів Донецької та Луганської областей у центральні й західні регіони країни (87 %), поширенням незаконного обігу зброї та боєприпасів (77 %).

Зважаючи на це суспільство вимагає невідкладного вжиття законодавчих, управлінських та організаційних заходів щодо створення сучасної ефективно діючої системи з протидії злочинним проявам.

З-поміж останніх праць з проблематики оперативно-розшукового супроводження діяльності підрозділів Національної поліції України можна виокремити роботи: Ігнатюка О. В. «Використання як доказів матеріалів, отриманих за результатами проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій під час доказування у судовому провадженні: (теорія та практика)» (м. Київ, 2020), Хаматова Д. О. «Оперативне супроводження кримінальних проваджень на стадії судового розгляду» (м. Одеса, 2021).

Слід акцентувати, що наукові розробки зазначених науковців, незважаючи на їх важливість, торкалися окремих елементів (стадій) оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Крім того, через постійні зміни у законодавстві, низка положень деякою мірою втратила свою актуальність, а окремі аспекти цієї проблематики потребують удосконалення й подальшого розвитку. Враховуючи латентний характер більшості кримінальних

правопорушень потребують удосконалення оперативно-розшукові засоби й методи подолання протидії розслідуванню, а також профілактична діяльність щодо виявлення причин й умов, що сприяють їх учиненню. Також недостатньо дослідженими залишаються питання неузгодженості окремих норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінального процесуального кодексу України, проблеми реалізації отриманої оперативної інформації у кримінальному провадженні, профілактики злочинів та використання усіх оперативно-розшукових можливостей у досудовому розслідуванні.

За змістом дисертації простежується вміння дисертанта висловлювати власні думки та пропозиції, які підтверджуються емпіричними матеріалами та статистичними даними, що свідчить про практичну корисність дослідження. Міркування та висновки автора, на наш погляд, відрізняються елементами наукової новизни, оригінальності, переконливої аргументованості та практичної корисності.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 7 наукових публікаціях, серед яких: 3 – у наукових журналах та збірниках наукових праць, визначених МОН України, як фахові видання з юридичних наук та 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Науковий рівень дисертаційного дослідження, проведеного Артемом ОБШАЛОВИМ, є досить високим. Дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням сучасних правових, організаційно-тактичних і методичних основ організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Результати дисертаційного дослідження є аргументованими та переконливими, вони отримані завдяки широкому використанню наукових джерел, емпіричного матеріалу та вмілому використанню різноманітних методів наукового дослідження.

За змістом дисертації простежується вміння дисертанта висловлювати власні думки та пропозиції, які підтверджуються емпіричними матеріалами та статистичними даними, що свідчить про практичну корисність дослідження. Міркування та висновки автора, на наш погляд, відрізняються елементами наукової новизни, оригінальності, переконливої аргументованості та практичної корисності. Не буде перебільшенням сказати, що дослідження Артема ОБШАЛОВА є гідним внеском у подальшу наукову розробку теоретичних і практичних проблем оперативно-розшукової діяльності.

В цілому, на підставі викладеного можна вважати, що дисертація Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» являє собою закінчену науково-дослідну роботу, що відповідає науковій спеціальності 081 «Право», галузі знань 08 «Право». Робота містить низку нових науково-обґрунтованих результатів у галузі оперативно-розшукової діяльності, що в сукупності сприяють розв'язанню конкретних наукових завдань, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАЛАБАН відзначив достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Артема ОБШАЛОВА за темою «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», виконаного на актуальну тему.

Сергій БАЛАБАН зазначив, що здійснення державної політики у сфері протидії злочинності безпосередньо пов'язане з результативністю попередження, виявлення та розслідування злочинів. Особливо актуальними у цьому плані є перегляду положень оперативно-розшукової діяльності, кримінального і кримінального процесуального законодавства, вдосконалення криміналістичної теорії і практики розслідування. Вивчення змісту представленого дисертаційного дослідження Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» вказує на те, що автор спробував реалізувати вказані задачі.

Виходячи з цього, завжди виникає потреба заздалегідь формувати основу для виконання майбутніх завдань і цьому сприяє розвиток такого напрямку діяльності оперативних підрозділів, як оперативно-розшукове супроводження кримінального судочинства.

Аналіз виконаної дослідницької роботи дають змогу стверджувати, що поставлені завдання виконані, а мету дисертації досягнуто. У проведеному дослідженні обґрунтовані і сформульовані висновки, які є новими для науки оперативно-розшукової діяльності, і які автор виносить на захист.

Окрім зазначених положень в дисертації було висловлено ряд інших висновків і пропозицій, які є оригінальними та становлять собою розвиток наявних або вдосконалення ідей та положень, що стосуються досліджуваної проблематики.

Переважна більшість висновків та наукових результатів дисертаційного дослідження Артема ОБШАЛОВА є обґрунтованими, оскільки обумовлені використанням сучасної методології пізнання, застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Позитивно характеризує представлену дисертацію багатогранна дослідницька база, в якій використані найавторитетніші теоретичні джерела в галузі оперативно-розшукової діяльності. Автором було проведено глибокий аналіз літератури, присвяченої проблематиці роботи, що сприяло формуванню власної точки зору щодо наявної теми дослідження.

Зміст дисертації свідчить, що автор ґрунтовно опрацював значний обсяг наукових джерел щодо організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Логічність та послідовність виконаного дослідження забезпечувалися чітко визначеними завданнями дослідження, його об'єктом та предметом. Назва дослідження відповідає обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми. Наукова полеміка, що її веде автор на сторінках дисертації, є коректною з дотриманням правил етики наукової

дискусії. Дисертація виконана літературною мовою, наукові підходи і рекомендації, сформульовані у дослідженні, мають творчий, самостійний характер. Оформлення роботи відповідає встановленим вимогам МОН України.

Проводячи оцінку змісту дисертації необхідно зазначити, що представлена до захисту робота є завершеним самостійним дослідженням актуальної теми як для теоретичної спільноти науки оперативно-розшукової діяльності, так і для практики. Визначена автором мета дослідження і його завдання визначені вірно, логічно співпадають з об'єктом і предметом дослідження. Дисертаційний матеріал викладається послідовно та юридично виважено, що вказує на високий науковий рівень представленого на розгляд дослідження.

Поряд з цим, слід відмітити й деякі дискусійні питання рецензованої дисертації:

1. При розгляді проблемних питань організація взаємодії оперативних підрозділів з іншими правоохоронними органами у кримінальному провадженні, на нашу думку, автор недостатньо приділив увагу діяльності експертів із зазначеного напрямку діяльності.

2. При розгляді проблемних питань тактики подолання протидії професійній діяльності суб'єктів кримінального провадження, автором наголошено, на існуючі факти небажання співпраці зі слідчим та оперативним працівником не тільки свідків, але нерідко і потерпілих, які не повідомляють відомі їм дані про злочин. Робота значно б покращилась, якби дисертант запропонував конкретні шляхи подолання зазначених негативних факторів.

Висловлені зауваження носять переважно дискусійний та уточнюючий характер і не знижують позитивної оцінки дисертаційного дослідження, вони не стосуються концептуальних положень дисертації. Її основні аспекти базуються на значному обсязі даних і тому мають високий ступінь репрезентативності.

В цілому дисертаційне дослідження Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, підготовлене на достатньому рівні викладення матеріалу, зміст якого відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а отже робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Володимир ЄФІМОВ відзначив високий рівень наукового дослідження Артема ОБШАЛОВА. Поряд зі зростанням злочинності, криміналізації суспільства спостерігається «руйнування» моральних норм, принципів виховання та релігійних основ. Водночас євроінтеграційні процеси в Україні зумовлюють відповідні зміни як у законодавчому полі, так і у розумінні окремих моральних засад функціонування соціуму. Світовий досвід боротьби зі злочинністю свідчить, що без використання

джерел оперативної інформації ефективна боротьба з нею просто неможлива, хоч би якими досвідченими, професійними та активними були б оперативні працівники. Без джерел оперативної інформації вони не спроможні проникати в задуми, які виношуються добре законспірованими, організованими злочинними угрупованнями, не можуть попередити чи задокументувати злочин, а також не здатні «зсередини», дізнаватися, що замислюють злочинці. Вагомими складовими у протидії злочинності є оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження.

Аналіз дисертації Артема ОБШАЛОВА дозволяє зробити висновок про обґрунтованість основних положень, висновків і рекомендацій. Яскраве свідчення цього – значний обсяг використаних джерел (349 найменування), серед яких: законопроекти та акти чинного законодавства, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали юрисдикційної практики, результати комплексу соціологічних заходів. З позитивного боку маю відмітити той факт, що переважна більшість використаних джерел датуються 2012-2025 роками. Це свідчить як про нагальність розглянутих в роботі питань, так і про старання автора бути в руслі сучасних наукових тенденцій.

На особливу увагу заслуговує наукова новизна одержаних результатів. Дисертація Артема ОБШАЛОВА стала вагомим внеском у розвиток доктринального уявлення про правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Сформульовані в роботі положення мають авторський характер та репрезентують індивідуальне бачення проблематики оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. На наш погляд, вони можуть слугувати плідним підґрунтям для подальших досліджень, присвячених правовим, організаційним та тактичним засадам зазначеного напрямку діяльності оперативних підрозділів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані: у сфері правотворчості – для вдосконалення чинних і розробки проектів законодавчих та підзаконних актів, що сприятимуть організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження; у науковій діяльності – для подальшого удосконалення оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження та методики розслідування окремих видів злочинів на базі сформульованих і викладених теоретичних положень, висновків та рекомендацій; в освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Оперативно-розшукова діяльність», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Організація розслідування злочинів», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень», а також при підготовці підручників, посібників, текстів лекцій і навчально-методичних матеріалів, проведенні семінарів і практичних занять з кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Основні положення, сформульовані в дисертації, відображено у 7 публікаціях, зокрема в 3 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях,

перелік яких затверджено МОН України, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Висновки і рекомендації дисертації характеризуються високим рівнем достовірності. Справляє приємне враження й обсяг використаного емпіричного матеріалу.

Структура роботи характеризується продуманістю, послідовністю, збалансованістю складових і підпорядкованістю їх реалізації мети та основних завдань дослідження.

Загалом, викладене свідчить про такі позитивні риси рецензованої дисертації, як актуальність, наукова новизна, практична значущість, методологічна обґрунтованість та доступність для сприйняття.

Робота Артема ОБШАЛОВА є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, важливе з точки зору вдосконалення організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Поряд з цим, слід відмітити й деякі недоліки рецензованої дисертації:

1. Так, у підрозділі 2.3 «Використання сил та засобів оперативно-розшукової діяльності у забезпеченні здійснення кримінального судочинства» наголошується, що більшість злочинів попереджаються і розкриваються лише за умови використання всього наявного арсеналу оперативно-розшукових сил, засобів, методів та за активної допомоги осіб, що залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності. На жаль, на нашу думку, в дисертації не дістало розвитку питання захисту зазначених осіб, особливо при їх подальшій участі у подальшому кримінальному судочинстві.

2. На нашу думку, дисертанту потрібно було більш розгорнуто дослідити питання взаємодії оперативних працівників та слідчих, що виникають під час висунення версій при досудовому розслідуванні, оскільки не завжди можна використовувати оперативні дані у кримінальному провадженні.

Втім, наведені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її дискусійних моментах.

В цілому дисертаційне дослідження Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, підготовлене на достатньому рівні викладення матеріалу, зміст якого відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а отже робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Василь БЕРЕЗНЯК підкреслив актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, обґрунтованість використаних методів наукового пізнання з урахуванням мети, об'єкта та предмета дослідження. Ним було відзначено наукову новизну роботи, сформульовані автором нові наукові положення та пропозиції щодо вдосконалення організації оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Окремо акцентовано увагу на достатньому рівні опрацювання наукових джерел і практичній спрямованості сформульованих висновків. Загалом дисертацію Артема Сергійовича ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» визнано завершеною науковою працею, яка відповідає встановленим вимогам до такого виду досліджень та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Віктор ПЛЕТЕНЕЦЬ наголосив, що автором належним чином обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, а також коректно визначено й застосовано методи дослідження відповідно до поставленої мети, об'єкта та предмета дослідження. На його думку, дисертаційна робота Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» відповідає вимогам, що висувуються до дисертацій такого рівня, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Ігор ПИРІГ наголосив, що дисертаційне дослідження виконане на високому науковому рівні, а отримані результати є об'єктивними та належним чином обґрунтованими. Серед позитивних аспектів роботи він виокремив здатність автора аргументовано відстоювати власну позицію, вести наукову дискусію, а також послідовно, системно й логічно викладати матеріал. Позитивно оцінено структуру дисертації та змістовність сформульованих висновків, у яких відображено ступінь вирішення поставлених у роботі завдань. Загалом результати дослідження, на його думку, мають вагоме теоретичне та практичне значення, а сама дисертаційна робота заслуговує позитивної оцінки та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, старший дослідник Максим ПОЧТОВИЙ звернув увагу на актуальність і змістовність дисертаційної роботи Артема ОБШАЛОВА. Ним відзначено, що у дослідженні розглянуто актуальні проблеми, з якими стикаються підрозділи кримінальної поліції у процесі оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Автором запропоновано ґрунтовні рекомендації та пропозиції, які можуть бути використані як у подальших наукових дослідженнях, так і у практичній діяльності правоохоронних та судових органів. У зв'язку з цим дисертацію було позитивно оцінено та рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН відзначив, що дисертаційна робота Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального

провадження» присвячена актуальним питанням, які виникають у діяльності підрозділів кримінальної поліції під час оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, у зв'язку з чим актуальність дослідження не викликає сумнівів. Також було відзначено логічність та ґрунтовність викладення матеріалу, належний науковий стиль і високий рівень теоретичного та практичного значення роботи. За результатами обговорення дисертацію визнано завершеною науковою працею, яка може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сьогодні технологія злочинної діяльності значно ускладнилася, що зумовлено використанням новітніх технічних засобів, складними й витонченими способами підготовки й приховування кримінальних правопорушень, які традиційними методами виявляти досить складно. Дії злочинців набувають усе більш зухвалого й жорстокого характеру, особливо це проявляється в умовах воєнного стану.

Низька якість розкриття й розслідування, недостатність кваліфікованих кадрів у правоохоронних органах, відсутність системи попередження і профілактики кримінальних правопорушень, створили підґрунтя до збільшення їх кількості, які дедалі набувають усе більш загрозливих форм. Спостерігаються негативні тенденції криміналізації суспільства й зростання організованої злочинності.

Про це свідчать статистичні дані Офісу Генерального прокурора України, згідно яких у 2021 р. було зареєстровано 321 тис. кримінальних правопорушень, 2022 р. – близько 363 тис., 2023 р. – 476 тис., 2024 р. – 492 тис., 2025 р. – 608 тис. У той же час повідомлення про підозру у 2022 р. було вручено лише у 129678 кримінальних провадженнях, 2023 р. – 147160, 2024 р. – 1155823, 2025 р. – 181220. При цьому, підозра оголошується лише у 35 % від загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень. Як наслідок, більшість злочинців уникають відповідальності, продовжуючи злочинну діяльність. Слід наголосити, що кількість викритих ОГ і ЗО щороку зростає.

Спостерігається збільшення кількості як зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення (з 1,2 млн. у 2022 р. до 1,25 млн. у 2024 р.).

Зростання злочинності, насамперед збільшення тяжких й особливо тяжких злочинів, демонструє нездатність оперативних підрозділів НП протистояти цим негативним явищам. Результати опитування оперативних працівників НП свідчать, що така ситуація зумовлена передусім неефективністю роботи агентурної мережі оперативних підрозділів (98 %), міграцією кримінального контингенту з тимчасово окупованих територій АРК, окремих районів Донецької

та Луганської областей у центральні й західні регіони країни (87 %), поширенням незаконного обігу зброї та боєприпасів (76 %), ліквідацією підрозділів УБОЗ (65 %).

Зважаючи на це суспільство вимагає невідкладного вжиття невідкладних законодавчих, управлінських та організаційних заходів щодо створення сучасної ефективно діючої системи з протидії злочинним проявам. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність реформування правоохоронної системи з огляду на рівень й тенденції розвитку цих органів у європейських державах.

Враховуючи суттєве збільшення кількості як зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, так і справ (проваджень), підслідних Національній поліції України (далі – НПУ), неналежне законодавче й організаційно-тактичне забезпечення діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) визначається одним з ключових пріоритетів. Необхідна переоцінка й удосконалення традиційної системи оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності, яке повинне бути заснованим на розробці нових та дотриманні існуючих законодавчих норм, що регулюють зазначену діяльність.

Пошук напрямів удосконалення оперативно-розшукового супроводження кримінального судочинства, інститутів ОРД набув доктринального осмислення у наукових розробках як вітчизняних, так і зарубіжних учених: С. В. Албула, Ю. П. Аленіна, К. В. Антонова, Л. І. Аркуші, С. М. Балабана, О. М. Бандурки, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, В. І. Василичука, В. О. Глушкова, М. Л. Грібова, В. В. Дарагана, О. М. Джужі, Е. О. Дідоренка, О. Ф. Долженкова, В. Г. Дрозд, О. О. Дульського, Г. О. Душейка, В. В. Єфімова, В. П. Захарова, А. В. Іщенко, Н. С. Карпова, І. П. Козаченка, О. І. Козаченка, В. О. Коновалової, О. Є. Користіна, Я. Ю. Кондратьєва, В. П. Корж, М. В. Корнієнка, О. В. Кириченка, В. С. Кузьмічова, Л. М. Лобойка, В. Г. Лукашевича, Є. Д. Лук'янчикова, В. В. Матвійчука, В. А. Некрасова, Д. Й. Никифорчука, В. Т. Нора, Ю. Ю. Орлова, В. Л. Ортинського, М. А. Погорецького, О. О. Подобного, В. Д. Пчолкіна, М. Б. Саакяна, Є. Д. Скулиша, С. М. Стахівського, І. В. Сервецького, Р. Л. Степанюка, М. П. Стрельбицького, В. Є. Тарасенка, О. С. Тарасенка, О. Ю. Татарова, Л. Д. Удалової, В. Г. Уварова, І. Ф. Хараберюша, М. С. Цуцкірідзе, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, В. В. Шендрика, В. Ю. Шепітька, О. Г. Шило, М. Є. Шумила, П. В. Цимбала, О. О. Юхна та ін.

Наукові праці згаданих учених мають фундаментальний характер і становлять теоретичне підґрунтя для вдосконалення різних аспектів оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства в Україні.

Слід акцентувати, що наукові розробки зазначених науковців, незважаючи на їх важливість, торкалися окремих елементів (стадій) оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Крім того, через постійні зміни у законодавстві, низка положень деякою мірою втратила свою актуальність, а окремі аспекти цієї проблематики потребують удосконалення й подальшого

розвитку. Враховуючи латентний характер більшості кримінальних правопорушень потребують удосконалення оперативно-розшукові засоби й методи подолання протидії розслідуванню, а також профілактична діяльність щодо виявлення причин й умов, що сприяють їх учиненню. Також недостатньо дослідженими залишаються питання неузгодженості окремих норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінального процесуального кодексу України, проблеми реалізації отриманої оперативної інформації у кримінальному провадженні, профілактики злочинів та використання усіх оперативно-розшукових можливостей у досудовому розслідуванні. Недоліки оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження певним чином зумовлені недостатньою регламентацією цієї діяльності як на законодавчому, так і підзаконному рівнях, що потребує комплексного дослідження.

Наведені обставини у своїй сукупності визначили актуальність окресленої проблематики, її наукову, теоретичну та практичну значущість й зумовили вибір теми наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до програмних нормативно-правових актів, зокрема: Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 рр. (постанова загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 № 12-21); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки, затвердженої наказом МОН України від 03.02.2022 № 109; планів науково-дослідницьких робіт Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 30 листопада 2022 року (протокол № 3) та включено до Переліку тем дисертаційних досліджень НАПрН України.

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є вирішення конкретного наукового завдання яке полягає у розробці науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій з удосконалення правових, організаційних і методичних засад оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Для досягнення поставленої мети в дисертації вирішувалися такі задачі:

- надати поняття та структурні елементи оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, визначити його сутність, форми та зміст;

- розробити конкретні алгоритми дій працівників оперативних підрозділів з виявлення, збирання та забезпечення оперативно-розшуковою інформацією досудового провадження, порядок здійснення оперативно-розшукових заходів, проведення слідчих (розшукових) дій, з метою забезпечення ефективного здійснення кримінального провадження;

- дослідити оперативно-розшукові правовідносини та визначити їх місце та роль у правовому полі України;

- обґрунтувати необхідність здійснення НСРД під час проведення досудового провадження та довести їх соціальну необхідність;
- окреслити межі взаємодії працівників оперативних підрозділів та інших суб'єктів кримінального провадження;
- визначити етапи діяльності оперативних підрозділів щодо оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження;
- визначити межі дії оперативно-розшукової складової у існуючих при здійсненні кримінального провадження правовідносинах;
- запропонувати механізм використання взаємозалежності норм моралі та законодавчих, нормативно-правових актів у попередженні, виявленні, розкритті та розслідуванні злочинів.

Об'єкт дослідження – кримінально-процесуальні відносини, що виникають у діяльності правоохоронних органів під час здійснення оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Предмет дослідження – теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження.

Методи дослідження. Відповідно до мети та задач дослідження у роботі використано сукупність методів, серед яких загальнонаукові та спеціальні методи, які є засобами наукового пошуку. Основою для використання методологічної бази став діалектичний метод дослідження.

Використання *порівняльно-правового методу* відбувалося при дослідженні законодавства, що регулює правову регламентацію оперативного супроводження кримінального провадження (підрозділи 1.2). *Історико-правовий метод* використано при дослідженні поняття оперативно-розшукового супроводження (підрозділ 1.1). *Формально-логічні методи* застосовувалися при розгляді наукових поглядів учених з окремих питань, що входять до предмета дослідження (розділи 1–4). *Системно-структурний метод* використовувався при визначенні сукупності структурних елементів, з яких складається комплексне поняття оперативно-розшукового супроводження (підрозділ 1.2). *Порівняльно-правовий метод* застосовувався при дослідженні й аналізі норм оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства (підрозділ 1.3). *Функціональний метод* використано при формуванні особливостей легалізації та використання оперативно-розшукових матеріалів у досудовому провадженні (підрозділи 3.2). *Соціологічні та статистичні методи* використано при узагальненні результатів анкетування, аналізі оперативної й слідчої практики, аналізі статистичної інформації Генеральної прокуратури та МВС України (розділи 1–3). Завдяки *методу синтезу* було сформульовано висновки й пропозиції за темою дослідження.

Емпіричну основу дослідження становлять результати узагальнення оперативної, слідчої та судової практики за 2022-2025 рр. Опрацьовано матеріали 120 кримінальних проваджень з проблематики дослідження; дані офіційної статистичної звітності Генеральної прокуратури та МВС України за 2002–2025 рр.; зведені результати інтерв'ювання 146 працівників оперативних підрозділів, 107 слідчих та 95 обізнаних осіб.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлюється тим, що

дисертація є одним із перших у вітчизняній правничій науці комплексним й системним дослідженням засад оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження в Україні. В ході наукового аналізу проблеми з'ясовано й обґрунтовано ряд положень, висновків і рекомендацій, що вирізняються науковою новизною та мають важливе теоретичне й практичне значення, зокрема:

- розкрито структурні елементи оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження та надано його авторське визначення, як комплексу найбільш доцільних гласних і негласних оперативно-розшукових заходів, які здійснюються суб'єктами ОРД та особами, що залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, спрямованого на попередження, виявлення, розкриття злочинів й встановлення об'єктивної істини при їх розслідуванні та судовому розгляді;

- систематизовано положення щодо сутності, форм та змісту оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. Ґрунтовно розкрито проблемні питання проведення оперативно-розшукових заходів у попередженні, виявленні та розслідуванні злочинів, напрямів роботи оперативних підрозділів, супроводження справ кримінального провадження;

- на основі сучасних досягнень у сфері управління теоретично обґрунтовано та надано узагальнену модель оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, яка уміщує в собі правові, організаційні й тактичні положення діяльності працівників оперативних підрозділів на наступних етапах протидії злочинності: підготовка особи до вчинення злочину; затримання особи, що намагалася вчинити злочин, або його вчинила, на гарячому; початок кримінального провадження; проведення досудових слідчих дій; здійснення всіх стадій судового розгляду справи кримінального провадження;

- запропоновано алгоритми дій працівників оперативних підрозділів з виявлення, збору та забезпеченню оперативно-розшуковою інформацією досудового провадження. Враховано проблемні питання здійснення оперативно-розшукових заходів (далі ОРЗ) при попередній перевірці оперативної інформації, у рамках оперативно-розшукових справ. Визначено найбільш ефективний порядок здійснення та поєднання гласних і негласних ОРЗ, що передують проведенню слідчих дій та супроводжують їх в подальшому;

- розроблено механізм використання взаємозалежності норм моралі та законодавчих, нормативно-правових актів у попередженні, виявленні, розкритті та розслідуванні злочинів, у тому числі за допомогою правоохоронних органів, державних установ, ЗМІ; доведено його соціальна необхідність;

удосконалено:

- організаційні й тактичні форми взаємодії оперативно-розшукових підрозділів та слідчих в оперативно-розшуковому супроводженні кримінального провадження;

- методики проведення гласних оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій під час проведення кримінального провадження;

- напрями взаємодії працівників оперативних підрозділів та інших суб'єктів кримінального провадження;

дістало подальшого розвитку:

- форми та методи діяльності оперативних підрозділів щодо оперативно-розшукового супроводження кримінального судочинства;

- інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних та слідчих підрозділів під час здійснення кримінального провадження.

- теоретичні положення, щодо визначення меж існування оперативно-розшукових правовідносин, їх місце та роль у правовому полі України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджені та надалі можуть бути використані у:

- *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства України;

- *науковій діяльності* – для подальшого удосконалення оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження та методики розслідування окремих видів злочинів на базі сформульованих і викладених теоретичних положень, висновків та рекомендацій;

- *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Оперативно-розшукова діяльність», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Організація розслідування злочинів», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень», а також при підготовці підручників, посібників, текстів лекцій і навчально-методичних матеріалів, проведенні семінарів і практичних занять з кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано дисертантом самостійно. Положення й висновки, що викладені в дисертації та складають її наукову новизну, розроблені автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення й висновки дисертації в цілому та окремі її аспекти оприлюднені на науково-практичних конференціях та семінарах, зокрема: «Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності» (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.); «Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування в умовах воєнного стану» (м. Дніпро, 26 травня 2022 р.); «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); «Міжнародна та національна безпека: теоретичні та прикладні аспекти» (м. Дніпро, 16 березня 2026 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 7 наукових публікаціях, серед яких: 3 – у наукових журналах та збірниках наукових праць, визначених МОН України, як фахові видання з юридичних наук 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із анотації, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, які логічно об'єднані у одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 238 сторінок, з яких основного тексту –

191 сторінка. Список використаних джерел складається з 349 найменувань і займає 36 сторінок, 3 додатка викладено на 11 сторінках.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації (статті):

1. Обшалов А.С. Особливості отримання та перевірки оперативної інформації у кримінальному судочинстві. *Успіхи і досягнення у науці*. Київ ; Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2025. № 7 (17). С. 86-101.
2. Обшалов А.С. Стан наукової розробленості проблеми оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження. *Успіхи і досягнення у науці*. Київ; Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2025. № 8 (18). С. 133-150.
3. Обшалов А.С. Легалізація та використання оперативно-розшукових матеріалів у досудовому кримінальному провадженні. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2025. № 3 (136). С. 232-238.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Обшалов А.С. Правові та організаційні основи оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.). Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 218-221.
2. Обшалов А.С. Закриття кримінального провадження в разі, якщо набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 26 травня 2022 р.). Дніпро: ДДУВС, 2022. С. 129-131.
3. Обшалов А.С. Правові та організаційні аспекти протидії тяжким злочинам в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); у 2-х ч. - Ч. II. Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 51-53.
4. Обшалов А.С. Використання сил та засобів при оперативно-розшуковому супроводженні кримінального провадження в сучасних умовах. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні та прикладні аспекти*: матеріали X Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 березня 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. С. 172-174.

Характеристика особистості здобувача. Артем ОБШАЛОВ, 1998 року народження, у 2022 році закінчив Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ і отримав повну вищу юридичну освіту за спеціальністю «Право» та здобув ступінь вищої освіти магістр.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у

наукових фахових виданнях України, 4 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

3 вересня 2022 року по теперішній час - аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожний із розділів, підрозділів та пунктів побудовані у логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Артема ОБШАЛОВА і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Артема ОБШАЛОВА на тему «Теоретичні, правові та організаційні засади оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

3. Рекомендувати Артему ОБШАЛОВУ звернутись із заявою до Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ про утворення разової спеціалізованої вченої ради.

**Головуючий засідання –
завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

11.06.2026

 Валерій ДАРАГАН